

IFJÚSÁGI RÉSZVÉTELI DEMOKRÁCIA A YOUTH WIKI ONLINE ENCIKLOPÉDIÁBAN RÉSZTVEVŐ ORSZÁGOK TEKINTETÉBEN

– Gondi-Bokányi Zita –

Bevezetés

A demokratikus politikai rendszer működésének egyik meghatározó elemét jelenti az állampolgárok részvételi kultúrája. Ezen belül a fiatal korosztály politikai aktivitása évek óta foglalkoztatja az Európai Uniót. A kérdéskört tágabban szükséges értelmezni, mert az nem pusztán az érdeklődésük függvénye, hanem nagyban befolyásolja az is, milyen kulturális, társadalmi, jogszabályi, intézményi háttérrel rendelkeznek, valamint milyen mobilizációs és egyéb csatornák érhetőek el számukra. Éppen ezért a fiatalok demokratikus politikai folyamatokba való bekapcsolódásának vizsgálatakor célszerű figyelembe venni az adott ország teljes berendezkedését, intézményi hátterét és azt, hogy kik milyen szinten és szemléletben, illetve milyen hatékonysággal vonják be őket a döntéshozatalba (Oross, 2016).

Jelen írás célja, hogy górcső alá vegye az egyes európai országok ifjúságpolitikájának részvételi demokráciára fókuszáló szeptet és kísérletet tegyen csoportosításukra a fiatalok közéleti aktivitásának szempontjából. Az egyes országokkal kapcsolatos információk alapja kizárólag a YouthWiki¹, a nemzeti ifjúságpolitikák enciklopédiája, mely minőségi információkat gyűjt az ifjúságpolitikáról Európa-szerte, és amelyet a nemzeti kapcsolattartók évente frissítenek. Az oldalnak köszönhetően lehetővé válik a részt vevő országok ifjúságpolitikái reformjainak és trendjeinek elemzése az ifjúsággal foglalkozó szakemberek számára.

Az Európai Unió irányelvei

Az Európai Unió ifjúsági stratégiája fontos célként tűzi ki a fiatalok politikai és társadalmi szerepvállalási lehetőségeinek és forrásainak bővítését. Az Európai Unióról szóló szerződés² 11. cikk (1)–(2) bekezdés kodifikálja a részvételi demokráciát mint az európai társadalmi modell alapját, miszerint az intézmények a megfelelő eszközökkel biztosítják, hogy a polgárok és az érdekképviseleti szervezetek az unió bármely tevékenységéről véleményt nyilváníthassanak, és azokat nyilvánosan megvitathassák. Az intézmények az érdekképviseleti szervezetekkel és a civil társadalommal nyílt, átlátható és rendszeres párbeszédet tartanak fenn. Az Európai Unió elvárja, hogy a tagállamok vezessenek be olyan intézkedéseket, amelyek támogatják az ifjúsági szervezeteket, lehetőséget teremtenek a közintézmények és a fiatalok közötti vitára, illetve hatékonyan használják

ki az információs és kommunikációs technológiákat a részvétel szélesítése és elmélyítése érdekében.

Országcsoportosítás

A Youth Wiki enciklopédiában résztvevő országokat három fő csoportra osztottam aszerint, hogy a politikai részvétel társadalmi változását érintő kérdésekkel összefüggésben milyen intézkedéseket vezettek be az elmúlt években, valamint ezek milyen hatékonysággal és intenzitással működnek. A fiatalok részvételének megértése és csoportosítása során nem csupán az érdekes, hogy a fiatalokat mennyire érdekli a politika, hanem azt is érdemes vizsgálni, hogy milyen lehetőségeik vannak arra, hogy érdeklődésük kialakuljon, és van-e módjuk arra, hogy a demokratikus politikai folyamatokba ténylegesen bekapcsolódjanak. Mindezek alapján, a Youth Wiki³ adatait feldolgozva, a továbbiakban erős, közepes

¹ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 21.)

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 21.)

³ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 21.)

és gyenge részvételi demokráciával bíró országok csoportjait ismertetem.

Erős részvételi demokrácia

Erős részvételi demokráciával azokat az országokat jellemezhetjük, amelyek évtizedek óta kiépített jogszabályi és intézményi háttérrel rendelkeznek a fiatalok részvételének biztosításához. A fiatalokat és az ifjúsági szervezeteket igyekeznek bevonni az ifjúságpolitika kialakításának, végrehajtásának és nyomon követésének folyamataiba. Véleményüket a nyilvános párbeszéd, a kritikus gondolkodás és az aktív közreműködés általános légkörének ösztönzésével veszik figyelembe, a képviselői demokrácia és a részvétel demokráciája által biztosított eszközök és kapacitások felhasználásával. A fiatalok polgári és politikai részvételének előmozdítása a nemzeti ifjúságpolitika kiemelt dimenziója, melyet a formális, nem formális és informális oktatás keretében, az oktatás, az állampolgárság és egyenlőség, az ifjúság és a sport területén, az ágazatok közötti és együttműködési perspektívában tett kezdeményezések támogatják.

Ide sorolt országok: Belgium, Bulgária, Észtország, Finnország, Írország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Németország, Norvégia, Portugália, Svédország, Törökország.

Belgium

Belgium szövetségi állam, amely három közösségből és három régióból áll; a flamand, a francia és a német nyelvű régióból. A szövetségi szervek csak korlátozott hatáskörrel rendelkeznek ifjúsági ügyekben, például az igazságügyi ifjúságvédelem egyes aspektusaiban. Mindegyik közösségnek van egy ifjúságért felelős minisztere és parlamenti bizottsága.

A Flamand Közösségben a politikai döntéshozatal minden szintjén vannak ifjúsági tanácsok, melyekben ifjúsági szervezetek és fiatalok találkoznak, hogy tanácsot adjanak politikai kérdésekben. A Flamand Ifjúsági Tanács rendszeresen szervez részvételi projekteket és ad hoc ifjúsági felméréseket, hogy megismerje a fiatalok véleményét bizonyos témákról. Az ifjúsági és gyermekjogi szakpolitikai terv a szakpolitikai részvételre összpontosít. A flamand kormány hozzá kíván járulni olyan előfeltételek megteremtéséhez, amelyek az állandó részvételi attitűdöt alapulvé teszik.⁴

A Belgiumi Francia Közösség különös figyelmet fordít a fiatalok részvételére, például a közelmúltban vezették be az állampolgári nevelést önálló iskolai tantárgyként.

A Német Nyelvi Közösség Ifjúsági Tanácsának célja, hogy előmozdítsa minden olyan tevékenységet, amely lehetővé teszi a fiatalok részvételét az őket érintő döntésekben és intézkedésekben. A tanács olyan platformnak tekinti magát, amely lehetőséget biztosít a fiataloknak az ifjúságpolitika kialakításában való aktív részvételre, projektek kidolgozására és az (európai) demokrácia megtapasztalására.

Bulgária

Az állami ifjúságpolitikát a minisztertanács az ifjúsági és sportminiszteren keresztül, a Nemzeti Ifjúsági Stratégiával összhangban folytatja. A minisztérium egyik legfontosabb munkamódszere a fiatalok és az ifjúsági szervezetek bevonása az ifjúságpolitika kialakításának, végrehajtásának és nyomon követésének folyamataiba.⁵ A bolgár fiatalok

⁴ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/belgium-flemish-community/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

⁵ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/bulgaria/overview> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

részvétele a demokratikus életben nemzeti, regionális és helyi szinten a kormányzati program (2017–2021) egyik prioritása volt, amely a nemzeti és helyi hatóságokkal való aktív együttműködéssel valósult meg. Az ország területén számos településen önkormányzati ifjúsági tanácsokat és gyermekparlamenteket hoztak létre, amelyek az ifjúságpolitika területén a helyi hatóságok kiegészítő és konzultatív szervei.

Észtország

Az ifjúságpolitika Észtországban jól megalapozott, az ifjúsági munkáról szóló törvény 1999-es elfogadása óta külön szakpolitikai területet alkot.⁶ A legtöbb politikai párt rendelkezik külön programmal a fiatalok bevonására – akár a szervezet alatti struktúráról, akár külön szervezetről van szó. Az „ifjúsági parlament” kifejezést jogilag csak a helyi ifjúsági parlamentnek megfelelően határozzák meg, amelynek közvetlen fordítása „ifjúsági tanács”. Észtországban helyi és megyei szintű ifjúsági részvételi tanácsok működnek, melyek tevékenységét és fejlődését ez Észt Nemzeti Ifjúsági Tanács koordinálja; ezeken kívül iskolai és felsőoktatási diákszervezetekkel is találkozhatunk. Az ifjúsági ágazat 2021–2035-ös fejlesztési tervében a fiatalok jogainak védelme és döntéshozatalban való részvétele a négy stratégiai célkitűzés egyikeként szerepel.⁷

Finnország

Finnország külön jogszabályba rögzítette a fiatalok jogainak tiszteletben tartását. Az ifjúsági törvény elősegíti a társadalmi befogadást, a döntéshozatalban való részvétel lehetőségét az őket érintő ügyekben, az egyének képességeinek fejlesztését, az életkörülmények javítását, a szabadidős tevékenységekhez és az ifjúsági munkához való hozzáférést. A 2019–2023 közötti időszakra vonatkozó *Befogadó és kompetens Finnország – társadalmilag, gazdaságilag és ökológiailag fenntartható társadalom* című kormányprogram tartalmazza a generációk

közötti tisztességes és egyenlő bánásmódra vonatkozó ígéretet, valamint kiemeli a részvételt és a társadalmi befogadást, amelyet digitális eszközökkel támogatnak, és erőfeszítéseket tesznek a fiatalok médiaműveltségének javítása érdekében.⁸ A finn alkotmányból kiindulva minden fiatalnak joga van ahhoz, hogy részt vegyen az életét érintő ügyek tervezésében, döntéshozatalában és végrehajtásában. Az ifjúsági törvény 2006 óta kötelezettségként határozza az önkormányzatok számára a fiatalok részvételét és meghallgatását.⁹

Németország

A fiatalok szükségleteivel, jogaival és ifjúsági kérdésekkel foglalkozó hivatalos dokumentum 1991 januárjában lépett hatályba, melyhez minden tartomány saját végrehajtási törvényt bocsátott ki.¹⁰ Az egyik vezérelv a fiatalok bevonása a Szövetségi Családügyi, Idősügyi, Női és Ifjúsági Minisztérium (BMFSFJ) ifjúsági stratégiájának megvalósításába. A BMFSFJ az ifjúsági szervezetek és a civil társadalom más érdekelt feleinek közreműködésével egy ifjúsági felülvizsgálati programot (Jugend-Check) dolgozott ki, amely a szövetségi politikák ellenőrzését végzi annak érdekében, hogy azok összhangban legyenek a fiatalabb generáció érdekeivel.

Az egyik fontos kérdés a demokratikus jogok és értékek tudatosítása a fiatalok körében. Számos program, kezdeményezés és projekt támogatja a fiatalok állampolgári nevelését és a választásokon való fokozottabb részvételt.¹¹ Németországban mintegy 70 ifjúsági információs központ nyújt konzultációs lehetőséget a fiatalok számára az őket érintő kérdésekben, melyek közül a dél-németországi centrumok 1997-ben szövetségbe tömörültek (Verbund der Süddeutschen Jugendinformationszentren).¹² A fiatalokat minden szinten bevonják és bevonják a különböző stratégiák megtervezésébe, kidolgozásába és aktualizálásába, melyre online és offline konzultációk keretében kerül sor.¹³

⁶ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/estonia/overview> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

⁷ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/estonia/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

⁸ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/finland/overview> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

⁹ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/finland/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

¹⁰ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/germany/overview> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

¹¹ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/germany/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

¹² <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/germany/58-raising-political-awareness-among-young-people> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

¹³ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/germany/54-young-peoples-participation-in-policy-making> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

Írország

A Comhairle na nÓg Írország gyermek- és ifjúsági tanácsa, amely az ország mind a 31 helyi önkormányzatát érintve a célcsoport helyi döntéshozatalban való részvételének legfontosabb nemzeti struktúrája. A gyermek- és ifjúsági tanácsokat a Nemzeti Gyermekstratégia (2000) keretében hozták létre, valamint működik egy nemzeti ifjúsági parlament (Dáil na nÓg) is. Ennek a testületnek az a feladata, hogy országos fórumot biztosítson a fiatalok számára, ahol megvitathatják az életüket érintő kérdéseket.¹⁴

Lettország

Lettország ifjúságpolitikája olyan célzott intézkedések összessége, amelyek elősegítik a fiatalok teljes és átfogó fejlődését, társadalmi beilleszkedését és életminőségük javítását. Az ifjúsági törvény megállapítja, hogy az ifjúságpolitika egyik alapelve a részvétel, amely szerint a fiataloknak lehetőséget kell biztosítani arra, hogy az ifjúságpolitikát érintő döntésekkel kapcsolatos vitákban részt vehessenek a végleges döntés megszületése előtt.¹⁵

Az Ifjúsági Parlament a lett országgyűlés egy olyan projektje, amely lehetőséget biztosít a fiataloknak arra, hogy kifejezzék és megvédjék elképzeléseiket, valamint megismerkedjenek a parlamenti képviselők mindennapi munkájával. A projekt keretein belül fiatalok benyújtják ötleteiket a választásokra, és szavazatokat gyűjtenek azok támogatására. 2016-ban hatodik alkalommal valósult meg ilyen projekt Lettországbán. A parlamenti székért való induláshoz a fiataloknak – előzetes regisztrációt követően – fel kell töltenie azt az elképzelést, amelyet az Ifjúsági Parlamentben képviselni kíván.¹⁶

Az ifjúságpolitika keretében 2008 óta rendszeres nyomon követési kutatást végeznek a fiatalok életminőségéről, az önkéntességben való részvételükről, az ifjúsági szervezetek tevékenységeiről, a fiatalok számára fontos információkhoz való hozzáférésről és az ifjúságpolitika egyéb aspektusairól. Ez lehetőséget nyújt a végrehajtott

politika rövid, közép és hosszú távú sikerének értékelésére, mivel a méréseket hasonló módszertan és eszközök alapján végzik.¹⁷

Litvánia

A litván oktatási rendszer középfokú intézményeiben az állampolgársági ismeretek oktatása kötelező és önálló tantárgyként jelenik meg. A litván fiatalokra jellemző, hogy az idősebbekhez képest nagyobb arányban vesznek részt önkéntes szervezetekben, aktívabbak általában erősebben hisznek abban, hogy képesek befolyásolni a politikai folyamatokat.¹⁸

A Litván Diákszemélyiségfejlesztési Parlament (LMP) 1999 óta működik civil szervezetként bejegyezve, és jelenleg 95, Litvánia különböző részein élő középiskolás diákból áll. Ahhoz, hogy egy iskola diákja tagja lehessen ennek a parlamentnek, részt kell vennie a demokratikus választásokon, amelyeknek két szakasza van. Az első szakasz a középiskolában, a második a településen zajlik. Az egyes településeken megválasztott képviselők száma a település méretétől függ.

Az Európai Ifjúsági Fórum (EYP) is aktív Litvániában, melynek küldetése, hogy ösztönözze a fiatalok tudatosságát, érdeklődését Litvánia, az európai politika és az uralkodó társadalmi problémák iránt; lehetőséget biztosítson a fiatalok számára véleményük kifejezésére; fejlessze személyes képességeiket; elősegítse a kultúrák közötti, vallási, ideológiai és gyakorlati eszmecserét.

A Litván Ifjúsági Tanács (LiJOT) a nemzeti civil ifjúsági szervezetek és ezek regionális szövetségeinek legnagyobb nem kormányzati, nonprofit ernyőszervezete, melynek jelenleg 62 tagja van, és több mint 200 ezer litvániai fiatal képviselnek. A LiJOT az ifjúság érdekeit képviselő és az ifjúságpolitikát alakító szervezet, amely a kormány partnereként az Ifjúsági Ügyek Tanácsának alkotmányának a kidolgozója, valamint az Európai Ifjúsági Fórum teljes jogú tagja.¹⁹

¹⁴ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/ireland/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

¹⁵ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/latvia/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

¹⁶ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/latvia/53-youth-representation-bodies> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

¹⁷ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/latvia/55-national-strategy-to-increase-youth-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

¹⁸ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/lithuania/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

¹⁹ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/lithuania/53-youth-representation-bodies> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

Luxemburg

Luxemburgban a nemzeti ifjúságpolitika az Oktatási, Gyermek- és Ifjúsági Minisztérium hatáskörébe tartozik, melynek egyik fő célkitűzése annak lehetővé tétele, hogy a fiatalok részt vehessenek a társadalom alakításában és beleszólhassanak a politikai döntéshozatal folyamatába. Ezért az elmúlt években számos részvételi lehetőséget hoztak létre (pl. ifjúsági parlament, ifjúsági tanács, helyi ifjúsági tervek). A luxemburgi ifjúságpolitika egyik legnagyobb kihívása a migráns háttérű (és/vagy alacsony társadalmi-gazdasági státuszú) fiatalok alacsony politikai részvétele, mind a választásokon, mind pedig az egyéb ifjúságspecifikus részvételi lehetőségek tekintetében.²⁰

A 2008-as ifjúsági törvény által létrehozott Fiatalok Nemzeti Gyűlése ifjúsági parlamentként funkcionál; fiatalokból, valamint az ifjúsági szervezetek és a fiatalok érdekében tevékenykedő nem kormányzati szervezetek küldötteiből áll. Minden 14 és 24 év közötti, Luxemburgban élő fiatal jogosult a részvételre. A tagok nem választás útján kerülnek be, csupán jelentkezniük kell, így minden érdeklődő részt vehet a gyűlés munkában. A Fiatalok Országos Gyűlésének anyagi és logisztikai, valamint oktatási támogatásért az Országos Ifjúsági Tanács a felelős, melyet az Ifjúsági Információs Központ

lát el politikai kérdésekkel kapcsolatos tájékoztatással, továbbá közreműködik rendezvények szervezésében.²¹

Málta

Máltán a fiatalok számos módon részt vehetnek a társadalmi és politikai életben, többek között pártok, diáktanácsok, ifjúsági parlamentek, helyi ifjúsági tanácsok tagjaiként, de a Gazdasági és Szociális Fejlesztési Bizottságban is képviseltetik magukat. 2015-től a 16 évesek is szavazati jogot kaptak a helyi tanácsi választásokon. Jelenleg konzultációs folyamat zajlik a 16 évesek szavazati jogának kiterjesztéséről a nemzeti és európai parlamenti választásokra.

Az Ifjúsági Parlamentet (mely nem része az ország alkotmányos felépítésének) évente a Nemzeti Ifjúsági Tanács állítja össze, és látja el működésének felügyeletét. Az Ifjúsági Parlamentnek nincs meghatározott számú tagja, az érdeklődő fiatalok felhívás útján jelentkezhetnek az egyéves mandátumokra. A parlament két csoportra oszlik: az egyikbe a 13–18, a másikba pedig a 19–35 év közötti fiatalok tartoznak.²²

A Nemzeti Ifjúságpolitika 2030-ig tartó időszakának céljai között szerepel a fiatalok részvételét lehető-

²⁰ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/luxembourg/52-youth-participation-in-representative-democracy> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

²¹ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/luxembourg/53-youth-representation-bodies> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

²² <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/malta/53-youth-representation-bodies> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

vé tevő biztonságos tér megteremtésére, és a fiatalok készségfejlesztésének elősegítése annak érdekében, hogy eredményesen bevonódhassanak a politikai folyamatokba.²³

Norvégia

Az ifjúság részvétele fontos eleme Norvégia átfogó ifjúságpolitikai kezdeményezéseinek, amint azt a kormány 2015-ös gyermek- és ifjúságpolitikai kezdeményezésekről szóló terve is kifejti. A dokumentum kimondja, hogy minden gyermeknek és fiatalnak lehetőséget kell biztosítani az őket érintő ügyekben való részvételre, azok befolyásolásra. Az ifjúsági részvétel fontossága a nemzeti költségvetésben és az ifjúsági szervezetek számára elkülönített támogatási összegeken keresztül is kifejezésre jut. Mindazonáltal Norvégiában nincs rendszeres, hivatalos konzultációs testület állami végrehajtó vagy törvényhozói szinten (nemzeti ifjúsági parlament vagy intézményesített ifjúsági tanács).

2010-ben került sor az Ifjúsági Nemzetgyűlés elnevezésű kísérleti projektgyűlésre, melynek keretében a megyék 18 év alatti ifjúsági küldöttei képviseltették magukat. A gyűlés megszavazta egy intézményesített, állami szintű politikai testület létrehozását. 2019-től, az önkormányzati törvény felülvizsgálatával kötelezővé vált hivatalos ifjúsági konzultatív testületek, tanácsok létrehozása települési és megyei szinteken, melyeket döntési jogkörrel ruháztak fel egyéb, fiatalokat tömörítő részvételi szervek összetételét illetően.

A Norvég Gyermek- és Ifjúsági Tanács (LNU) egy független ifjúsági ernyőszervezet, amely 100 – országos hatókörrel rendelkező – önkéntes, független és demokratikus alapokon álló ifjúsági szervezetet képvisel.²⁴

Portugália

Portugáliában az Ifjúsági Parlament nem képviseleti szerv, hanem egy oktatási program, amelynek célja, hogy növelje a fiatalok érdeklődését az aktív állampolgári és politikai részvétel iránt. Országos szinten két nagy fórum kép-

viseli az ifjúságot és az ifjúsági egyesületi mozgalmat: az Országos Ifjúsági Tanács és az Ifjúsági Egyesületek Országos Szövetsége. Szintén nemzeti hatáskörben működik a kormány ifjúságügyért felelős tagjának tanácsadó testülete, az Ifjúsági Tanácsadó Testület.²⁵

Svédország

A fiatalok társadalmi és képviseleti demokráciában való részvétele évtizedek óta prioritás Svédországban. Lokális szinten az ifjúsági tanácsok és más ifjúsági képviseleti szervek állnak nyitva azon fiatalok előtt, akik ifjúsági projekteket kívánnak létrehozni, vagy kapcsolatba szeretnének lépni a helyi politikusokkal. Az iskolai és egyéb diákszervezeteket jelentős részben állami támogatásokból finanszírozzák, amely egy jól bevált gyakorlat a svéd ifjúságpolitikában. Bár a fiatalok választási részvételi aránya emelkedett, a 2002-es 70%-os arányról a 2018-as parlamenti választásokon 85%-ra, a fiatalok politikai tudatosságának növelését célzó intézkedések a kormány demokráciapolitikájában továbbra is prioritást élveznek.²⁶

Törökország

A fiatalok döntéshozatali és szakpolitika-fejlesztési folyamatokban való részvételének ösztönzésére szolgáló keretet a Nemzeti Ifjúsági és Sportpolitikai Dokumentum (Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi) vázolja fel. A fiatalok politikai-közigazgatási szervek életébe való bevonása és civil társadalmi kiterjesztéseik tekintetében a politikai pártok ifjúsági tagozatai fontos szerepet töltenek be; ezek elsősorban a fiatal politikusok kinevelését szolgáló központi területek. A pártpolitikán kívül más hatóságok, különösen az Ifjúsági és Sportminisztérium ifjúsági szolidaritási mechanizmusai is bekapcsolódhatnak a fiatalok, országos szinten, illetve az önkormányzatokban pedig az ifjúság bevonásával foglalkozó tanácsok, valamint az iskolákban szervezett gyűlések adnak erre lehetőséget. Az ifjúsági központok erős információs hálózatot alkotnak, amely helyben szerveződik, és hozzájárul az ifjúság részvételi mechanizmusainak előmozdításához.²⁷

²³ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/malta/55-national-strategy-to-increase-youth-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

²⁴ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/norway/53-youth-representation-bodies> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

²⁵ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/portugal/53-youth-representation-bodies> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

²⁶ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/sweden/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

²⁷ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/turkiye/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

Közepes részvételi demokrácia

Közepes részvételi demokráciával azokat az országokat jellemezhetjük, amelyeknek van valamilyen szinten kiépített jogszabályi és intézményi háttére, azonban a gyakorlatban kevésbé érvényesül a fiatalok tényleges jelenléte a demokratikus folyamatokban. Jellemző, hogy a fiatalok részvételével kapcsolatban nincsenek mindenhol államilag támogatott kutatók, ugyanakkor több civil közösség, köztük ifjúsági szervezetek is tevékenykednek ezen a területen, és így nyomást gyakorolnak az államra, hogy fejlessze a tevékenységét ezen a területen. A csoportba tartozó államok az ifjúsági törvények megalkotásakor valamilyen szinten konzultáltak a fiatalokkal igényeikről és véleményükről, de a helyi vagy nemzeti ifjúságpolitikák esetében még mindig hiányzik a fiatalok szisztematikus részvétele.

Ide sorolt országok: Ausztria, Cseh Köztársaság, Dánia, Észak-Macedónia, Franciaország, Görögország, Hollandia, Izland, Magyarország, Olaszország, Románia, Szlovákia, Szlovénia

Ausztria

Az ifjúságpolitika kialakítása a szövetségi kormány hatáskörébe tartozik; elsősorban a Kancellári Hivatal Csálád- és Ifjúságügyi Osztálya felelős az ifjúságpolitikáért, különös tekintettel a fiatalok iskolán kívüli nevelésére. A tartományi kormányokban működő ifjúsági osztályok (Landesjugendreferate) feladata a helyi ifjúságpolitikai intézkedéseinek végrehajtása az iskolán kívüli ifjúsági munkában.

A politikát illetően az országos választójogi korhatárt 16 évre csökkentették. Ehhez kapcsolódva, annak érdekében, hogy a fiatalok számára megalapozott döntéshozatalt biztosítsanak, megerősítették az osztrák ifjúsági információk központokat és nagyobb hangsúlyt fektetnek az online ifjúsági portálra. Az aktív állampolgári szerepvállalás terén egyelőre az önkénteskedésről szóló adatok mutatnak biztató eredményt: a 15 év felettek 46%-a végez önkéntes munkát; a 15–29 év közötti fiatalok 43%-a önkénteskedik. A 2001-ben hatályba lépett szövetségi ifjúságfejlesztési törvény (Bundes-Jugendförderungsgesetz) olyan támogatandó

projekteket határoz meg, amelyek a fiatalok aktivitását, valamint a felelősségvállalást, az önállóságot és a demokrácia előmozdítását tekintik az ifjúsági munka alapelveinek.²⁸

Cseh Köztársaság

A fiatalok politikai részvételének növelése a 2014–2020-as cseh ifjúsági stratégia egyik legfontosabb prioritása volt, melynek során az alulról építkező együttműködések részesítették előnyben, amely azonban a felső, rendszerszintű kezdeményezések hiányához is vezet. 2014 óta csak egy országos kezdeményezés figyelhető meg, a fiatalokkal folytatott strukturált párbeszéd nemzeti munkacsoportjának létrehozása, amely jelentős folyamattá és kezdeményezéssé nőtte ki magát a fiatalok állampolgári, közéleti és politikai részvételének támogatása érdekében, a kormányzás minden szintjén – beleértve az ENSZ ifjúsági küldött programjának bevezetését a cseh fiatalok számára.

Az ifjúsági munka területén voltak kísérletek az online részvételi eszközök bevezetésére, azonban a korlátozott hatókör miatt ezek többé-kevésbé eredménytelenek voltak.

Az elmúlt évtizedben az ifjúsági részvétel narratívája az inkább oktatási célú megközelítésről a fiatalok proaktívabb bevonása, illetve afelé mozdult el, hogy a tényleges politikai döntéshozatalra is befolyást gyakoroljanak minden szinten. A sikeres ifjúsági részvétel egyik előfeltételét az állampolgári nevelésben azonosították, amelynek új állami keretének kialakításáról a cseh kormány 2017-ben közmeghallgatást tartott. Bár a 2017 októberi választásokat követően a témát a Kormányhivatal továbbdolgozta, a munkálatokat végül 2018 nyarán a miniszterelnök leállította. Bár a fiatalok részvételének kutatását az állam pénzügyileg nem támogatja, több civil szervezet, köztük ifjúsági szervezetek is tevékenykednek ezen a területen, és így nyomást gyakorolnak az államra, hogy fejlessze tevékenységét ezen a területen.²⁹

Dánia

Dániában az ifjúságpolitikát az ágazati minisztériumokban alakítják ki, ám a terület szakpolitikai reformjai

²⁸ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/austria/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

²⁹ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/czech-republic/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

gyakran ágazatközi jellegűek és több minisztérium által koordináltak. A dán parlament (Folketinget) határozza meg a nemzeti ifjúságpolitika jogi keretét, melynek végrehajtásáért a régiós és helyi önkormányzatok felelősek.³⁰ Annak ellenére, hogy Dániában nincs ifjúságpolitikai téren állami szintű, rendszeresen összehívott hivatalos konzultációs szerv, számos lehetőség van arra, hogy a fiatalok részt vegyenek a döntéshozatali folyamatokban, például az önkormányzati ifjúsági tanácsokon, vagy a különféle ifjúsági testületeken keresztül. Ezenkívül Dániában elterjedtek a diákszövetségek, a diáktanácsok és az ifjúsági egyesületek, melyek számára országos és helyi szinten többféle finanszírozási forrás áll rendelkezésre.³¹

Franciaország

A fiatalok társadalmi, szakmai és állampolgári integrációja, valamint védelme és oktatása-fejlesztése már régóta a francia politikai élet központi témái közé tartozik. Az ifjúságpolitikának azonban nincs állandósult modellje

az egymást váltó kormányok változatos megközelítési módja miatt.³² A fiatalok politikai részvételének ösztönzése, különösen a közpolitikák kidolgozásában, régóta halogatott feladata a francia hatóságoknak, illetve visszatérő követelése a polgári egyesületeknek és ifjúsági mozgalmaknak. A fiatalok részvétele helyi, önkormányzati szinten hatékonyabb és aktívabb, míg országos szinten szétagotlabb módon történik. Ezenkívül a politikai, és általában véve az egyesületi részvételt erős társadalmi reprodukció jellemzi, ami a fiatalok közötti egyenlőtlenségek kiéleződéséhez vezet. A fentiek miatt az elsődleges kihívás a fiatalok részvételét célzó állami intézkedések ösztönzése, az ez előtt álló akadályok leküzdése és a fiatalok bevonásának új formáinak elismerése, függetlenül társadalmi körülményektől és képzettségi szintjüktől.³³

Görögország

A görög ifjúsági stratégia végrehajtását alakító és felügyelő nemzeti hatóság az Oktatási és Vallásügyi Mi-

³⁰ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/denmark/overview> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

³¹ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/denmark/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

³² <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/france/overview> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

³³ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/france/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

nisztérium (MoE) alá tartozó Szakképzési, Egész Életen Át Tartó Tanulásért és Ifjúságért Felelős Főtitkárság (GSVETLL&Y). Az alá tartozó Ifjúsági és Egész Életen Át Tartó Tanulásért Alapítvány (INEDIVIM), mint nemzeti ifjúsági ügynökség, az egész életen át tartó tanulással és ifjúsággal kapcsolatos intézkedéseket, programokat és projekteket kíván megvalósítani, különös tekintettel a fiatalok innovációjának és mobilitásának támogatására. Az ágazatközi együttműködés céljainak elérése érdekében a GSVETLL&Y 2022 márciusában kiadta a 30964. számú miniszteri határozatot egy tárcaközi munkacsoport létrehozásáról az Oktatási Minisztériumon belül, melynek célja, az egyes minisztériumok meglévő, fiatalokat érintő szakpolitikáinak rögzítése, valamint hogy központként működjön a vonatkozó információk összegyűjtésében, többek között a 17 fenntartható fejlődési cél megvalósítása kapcsán.³⁴

Magyarország

”

„A MAGYAR FIATALOK KÖZÉLETI, POLITIKAI RÉSZVÉTELÉNEK ALAKULÁSÁT A MAGYAR POLITIKAI SZOCIALIZÁCIÓS FOLYAMATOKON KERESZTÜL VIZSGÁLÓ KUTATÁSOK EREDMÉNYEI ALAPJÁN” OROSS (2016: 26) KIJELENTI, HOGY „A DEMOKRATIKUS POLITIKAI ÉRTÉKEK ÉS ISMERETEK ÁTADÁSA TÉRÉN SZÁMOS ELLENTMONDÁS ÉS HIÁNYOSSÁG MUTATKOZIK.”

”

Kiemeli továbbá, hogy ”a fiatalok részvételére vonatkozó szemlélet a rendszerváltást követően a pártpolitika, a »makropolitika« dimenziói mentén értelmeződött.”

Magyarországon négyévente országos ifjúsági felmérést végeznek, melyek során folyamatosan vizsgálják a fiatalok politikai kérdések iránti érdeklődését és részvételét (önértékelés alapján). A magyar kormány célja a fiatalok részvételének előmozdítása, amely több dokumentumban és cselekvési tervben is megjelenik. Ezzel elsődlegesen a Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2009–2024 foglalkozik, de fontos megemlíteni a Nemzeti Ifjúsági Stratégia – Akciótervek programot, valamint az Új Nemzedék Jövőjéért Programot is.³⁵ A kormány által létrehozott Országos Diákszemélyiségfejlesztési Tanács 2–3 évente ülészik, a köztes években pedig az Országos Diák Tanács tart gyűlést. Ezen túlmenően vannak egyéb alulról jövő kezdeményezések, akciók és különböző formációk is. Ezek közül kiemelendő a Független Diákszemélyiségfejlesztési Tanács; a 2014-ben alakult civil, önszerveződő, nem államilag finanszírozott diákképviselői szervezet a 2019/2020-as tanévben Alternatív Diákközpontú Oktatásért Mozgalom (ADOM) néven diákmozgalommá alakult.³⁶

Izland

Az izlandi ifjúságpolitika-alkotás decentralizált, illetve nem létezik nemzeti stratégia a fiatalok politikai és civil társadalmi részvételének növelésére, amelyet széles körben problematizálnak az izlandi társadalomban.³⁷ Mind a parlamenti, mind az önkormányzati választásokon 18 éves korhatár van érvényben. A fiatalok a legtöbb parlamenti párt esetében elérhető ifjúsági tagozatokon keresztül kapcsolódhatnak be a politikai életbe. Ilyen módon befolyásolni tudják a parlamenti képviselőket, különösen a saját pártjukban. A fiatalok nem kormányzati szervezetek munkájában is részt vehetnek – ezzel hatva a politikai döntéshozókra –, mint amilyen többek között az Izlandi Ifjúsági Munka és a Felsőoktatási Diákszövetség.³⁸

Olaszország

Olaszországban az ifjúságpolitika viszonylag új ágazatnak számít az állami politikák között. Számos szervezet képviseli a fiatalokat különböző területeken, de ifjúsági

³⁴ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/greece/overview> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

³⁵ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/hungary/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

³⁶ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/hungary/53-youth-representation-bodies> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

³⁷ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/iceland/55-national-strategy-to-increase-youth-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

³⁸ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/iceland/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

parlament nem alakult. A képviselőház és a szenátus kezdeményezéseivel igyekszik elérni, hogy az iskoláknak olyan eszközöket kínáljanak, amelyek a tantervekbe építve segítik elő az alkotmány elveinek és jelentőségének megtervezését és átgondolását, valamint, hogy a fiatalokat multidiszciplináris tevékenységek révén hozzák közelebb annak értékeihez.

A Nemzeti Ifjúsági Tanács a fiatalok új tanácsadó és képviseleti szerve, amely 2019-ben lépett a Nemzeti Ifjúsági Fórum helyébe. Alapszabálya szerint független és demokratikus egyesület, amely a fiatalok jogait és érdekeit képviseli a közhatalom, különösen a Minisztertanács elnöke vagy a delegált politikai hatóság előtt, és amely szervezetet a fiatal generációkat érintő politikai ügyekben az illetékes miniszterek kérésére meghallgatnak. A fiatalok részvételi szervei szinte minden régióban aktívak, különböző fórumok, asztalok és tanácsok formájában. A testületek saját szabályokkal és célkitűzésekkel rendelkeznek, amelyek a regionális törvényeken alapulnak.³⁹

Hollandia

Az ifjúságpolitikát Hollandiában az Egészségügyi, Jóléti és Sportminisztérium (VWS) koordinálja. A kormány célja, hogy ösztönözze valamennyi fiatal aktív polgári szerepvállalását. A Nemzeti Ifjúsági Tanács (Nationale Jeugdrad, NJR) egy fiatalok részvételével működő tanácsadó testület, amelyet a VWS támogat.⁴⁰ Az Egészségügyi, Jóléti és Sportminisztérium, valamint a Nemzeti Ifjúsági Tanács együttműködésének azonban nincsenek hivatalos mechanizmusai, a legtöbb egyeztetés informális módon között zajlik, csupán a jogi keret adott, amely ösztönzi a diákok bevonását az oktatási intézményekben.⁴¹

Észak-Macedónia

Az Észak-Macedón Köztársaságban létezik Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2016–2025), amelynek kilenc tematikus területe közül az egyik az ifjúsági részvétel. A fiatalok általában bekapcsolódnak azokba a konzultációs folyamatokba, amelyek témája az őket érintő legfontosabb

kihívások meghatározása és ezen problémák megoldására vonatkozó hosszú távú célok kitűzése. A fent említett stratégia megalkotására irányuló egyeztetésbe az ifjúság képviselőinek széles körét vonták be. Az első ifjúsági törvény megalkotásakor szintén konzultáltak a fiatalokkal igényeikről és véleményükről, de a helyi vagy nemzeti ifjúságpolitikák esetében még mindig hiányzik a fiatalok szisztematikus részvétele.⁴²

Románia

Romániában az ifjúságpolitikával kapcsolatos legtöbb konzultációt a döntések átláthatóságáról szóló 52/2003. számú törvény szerint szervezik, amely két fontos részvételi szabályozást ír elő: (1) minden közintézménynek, amely normatív aktust kezdeményez (amely egy adott területre általánosan alkalmazható, tehát nemzeti vagy helyi rendelet), legalább 30 nappal annak elfogadása előtt közzé kell tennie a jogalkotási javaslat tervezetét, és nyitottnak kell lennie arra, hogy bármely állampolgár észrevételeket és javaslatokat, módosításokat fogalmazzon meg a rendlettervezethez; (2) ha egy jogszerűen létrehozott szervezet (nem kormányzati szervezet, szak-szervezet, munkáltatói szervezet stb.) kéri, az állami intézményeknek nyilvános vitát kell szervezniük, személyes (vagy online) találkozó formájában, a javasolt jogszabálytervezet iránt érdeklődő valamennyi szervezet és állampolgár számára.

2020-ban létrehozták a Nemzeti Ifjúsági Tanácsot (NCFY), amely az ifjúsági civil szervezetek 50 képviselőjét foglalja magában, és az Ifjúsági és Sportminisztérium tanácsadói testületként működik, minisztériumi rendelet alapján. Ezen kívül Romániában nincs szabályozott és/vagy szervezett ifjúsági parlament, amely a fiatalok képviseleti szerveként funkcionálna.⁴³

Szlovákia

A fiatalok közügyekben és a társadalmi életben való részvétele nemcsak a szavazati és választójogot foglalja magában, hanem a szabadidős aktivitást is. Az ifjúsági

³⁹ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/italy/53-youth-representation-bodies> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

⁴⁰ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/netherlands/55-national-strategy-to-increase-youth-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

⁴¹ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/netherlands/54-young-peoples-participation-in-policy-making> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

⁴² <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/republic-of-north-macedonia/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

⁴³ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/romania/53-youth-representation-bodies> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

részvétel fogalma a jogszabályokban (az ifjúsági munka támogatásáról szóló törvény alapján) a fiatalok aktív részvételeként van rögzítve, a társadalmi és gazdasági élet területén zajló események és projektek tervezési, döntéshozatali és végrehajtási folyamatában. A fiatalok érdekeit olyan ifjúsági szervezetek képviselik, mint például a Szlovák Ifjúsági Tanács, vagy a regionális ifjúsági tanácsok, valamint a középiskolai és egyetemi hallgatókat képviselő szervezetek.

A fiatalok számára a legnagyobb lehetőség a jogszabályok kidolgozásának befolyásolására a stratégiai dokumentumok előkészítése során nyílik, az ifjúságpolitikáért is felelős Oktatási, Tudományos, Kutatási és Sportminisztérium munkájába bekapcsolódva. Szlovákiának jelenleg nincs olyan kötelező érvényű dokumentuma, amely kifejezetten az ifjúság részvételének témájával foglalkozna, míg a 2014–2020 közötti időszakra szóló ifjúsági stratégia külön fejezetben foglalkozott a kérdéssel. Az aktív részvételi kompetenciák fejlesztése előtérbe került: a formális oktatás során a polgári nevelés is hangsúlyt kap, a középiskolákban iskolatanácsok, az egyetemeken pedig akadémiai szenátusok működnek. Az ifjúság részvétele szerves részét képezi majd a közelgő nemzeti ifjúsági stratégiának és a 2021–2028 közötti időszakra vonatkozó új generációs ifjúsági programoknak.⁴⁴

Szlovénia

A fiatalok 15 éves kortól lehetnek a politikai pártok ifjúsági szervezeteinek tagjai, míg a képviselőjelöltek korhatára 18 év. A fiatal jelöltek számára semmilyen szinten nincsenek kvóták vagy fenntartott helyek. A közérdekű ifjúsági ágazatról szóló törvény a kormány Ifjúsági Tanácsát olyan tanácsadó testületként határozza meg, amely segítséget nyújt az ifjúságot és az ifjúsági ágazatot érintő kérdésekkel kapcsolatos döntések meghozatalában; javaslatokkal, ösztönzőkkel és ajánlásokkal ellátva az érintett minisztériumokat.

Jelenleg nincs hatályos stratégia az ifjúság részvételének növelésére, ahogy olyan szakpolitikai intézkedésről sem tudni, amely a fiatalok e-részvételének előmozdítására

összpontosítana. Ugyanakkor a Nemzeti Ifjúsági Program 2013–2022-es ciklusának egyik célkitűzése a fiatal nők és férfiak politikai részvételének és képviselétének előmozdítása volt. Nincs.⁴⁵

Gyenge részvételi demokrácia

Gyenge részvételi demokráciával azokat az országokat jellemezhetjük, amelyekben egyáltalán nem épült még ki a jogszabályi és intézményi háttér a fiatalok részvételi demokráciájával kapcsolatban, vagy még nagyon gyermekcipőben járnak ezen a téren. A fiatalok tagsága a politikai pártokban, szakszervezetekben és más hagyományos, a politikai életben aktív szervezetekben általában elenyésző.

Ide sorolt országok: Bosznia-Hercegovina, Ciprus, Horvátország, Lengyelország, Spanyolország, Szerbia

Bosznia-Hercegovina

Bosznia-Hercegovinában egyelőre nem létezik nemzeti ifjúságpolitika. Bizonyos jogköröket (mint például az ifjúságügy) az alkotmány kormányzati szinthez köt. Ami az ifjúságpolitika fejlesztésére szolgáló mechanizmusokat illeti, Bosznia-Hercegovina nemzeti szinten több eszközzel is rendelkezik, amelyek közül a legfontosabb minden bizonnyal az ifjúsági ügyek koordinációjával foglalkozó bizottság, amely a minisztertanács és a Polgári Ügyek Minisztériuma keretében működik. Az ifjúság részvételével foglalkozó nemzeti stratégia, mint átfogó nyilvános dokumentum, ugyanakkor nem érhető el.⁴⁶

Horvátország

A nemzeti ifjúságpolitika a Demográfiai és Ifjúsági Központi Állami Hivatal hatáskörébe tartozik, melyen belül ifjúsági ügyekkel foglalkozó osztály működik. A Nemzeti Ifjúsági Stratégia az országos ifjúságpolitika fókuszpontjának tekinthető.⁴⁷ A kutatási eredmények azt mutatják, hogy a horvátországi fiatalok körében alacsony a polgári és politikai részvétel, ezért a kormány egyik, a Nemzeti Ifjúsági Programban megfogalmazott célja a fiatalok részvételének támogatása. A fiataloknak számos lehetőségük van arra, hogy részt vegyenek a döntéshozatali folyamatban, akár

⁴⁴ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/slovakia/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

⁴⁵ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/slovenia/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

⁴⁶ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/bosnia-and-herzegovina/55-national-strategy-to-increase-youth-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

⁴⁷ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/croatia/overview> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

intézményi lehetőségeken (például Ifjúsági Tanács, ifjúsági tanácsadó testületek), akár konzultációkon keresztül.⁴⁸

Ciprus

Az ifjúságpolitika a Ciprusi Köztársaság kiemelt területévé vált. Az átfogó Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2017-es kidolgozása mérföldkő a területen, amely jelzi, hogy az állami tisztviselők növekvő jelentőséget tulajdonítanak az ifjúságpolitikának.⁴⁹ Az országban nem létezik önálló, a fiatalok politikai részvételét célzó stratégia, bár a téma a Nemzeti Ifjúsági Stratégia nyolc tematikus területének egyikeként szerepel. Az országban azonban még mindig korlátozottak a szerepvállalás elsajátítására irányuló kezdeményezések.⁵⁰

Lengyelország

A fiatalok részvétele a politikai pártokban, szakszervezetekben és más hagyományos, a politikai életben aktív szervezetekben alacsony, emiatt az aktív állampolgárság kérdése jelenleg is napirenden van a társadalmi diskurzusban – bár jelenleg nincs olyan kormányzati stratégiai dokumentum, amelynek fő célja a fiatalok polgári és politikai életben való részvételének növelése lenne.⁵¹

Európa többi részéhez hasonlóan, a 18–24 évesek körében a legalacsonyabb a választási részvétel (ugyanakkor ebben a csoportban viszonylag magas a szélsőséges politikai megoldások támogatottsága), viszont a fiatalok társadalmi életben való részvételének alternatív formái (melyeket jellemzően nem kormányzati szervek kezdeményeznek) egyre nagyobb teret hódítanak. Ám a diákönkormányzatok gyakori jelenléte és viszonylag erős pozíciója nem mindig garantálja a tényleges befolyásukat az iskolai helyzetre. Az iskolai állampolgári nevelés széles körű támogatást élvez a kormány, az EU és a tercier szektor képviselői által kínált programok és projektek formájában.

Szerbia

A Szerb Köztársaságban ifjúsági parlament nem létezik, viszont ifjúsági törvénnyel (Zakon o mladima) létrejött az

Ifjúsági Tanács. A szerbiai egyetemek hallgatóinak legfőbb képviselői szerve a Szerbiai Egyetemek Hallgatói Konferenciája (SKONUS), amelyet a felsőoktatási törvény szabályoz. Tagjai az akkreditált egyetemek diákkarmentjeinek hallgatói képviselői.

Az Ifjúsági és Sportminisztérium által támogatott további fontos szervek a Szerbiai Ifjúsági Nemzeti Tanács (Krovna organizacija mladih Srbije, KOMS), valamint az Ifjúsági Munka Gyakorlóinak Országos Szövetsége (Nacionalna asocijacija praktičara/ki omladinskog rada, NAPOR) és a Helyi Ifjúsági Irodák Országos Szövetsége (Nacionalna asocijacija Kancelarija za mlade). Nincs külön stratégia, amely kifejezetten az ifjúság politikai részvételével foglalkozna.⁵²

Spanyolország

A Spanyol Ifjúsági Tanács (Consejo de la Juventud de España, CJE) feladata a fiatalok részvételének előmozdítása az állam politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális fejlődésében a globális környezetben. A politikáknak a célcsoportok igényeihez való igazítása céljából, valamint az Európai Unió által indított strukturált párbeszéd (Dialogo Estructurado) kezdeményezését követve a szociális jogok és a 2030-ig szóló hivatalban levő felelős minisztérium garantálja, hogy az ifjúsági képviselők és az ifjúsági szervezetek aktívan részt vegyenek a fiatalok foglalkoztatására és vállalkozóvá válására irányuló politikák és cselekvési tervek kialakításában és alkalmazásában.⁵³ Spanyolországban a fiatalok politikai részvételének növelését célzó nemzeti stratégia az Ifjúsági Stratégia 2020 (Estrategia Juventud 2020) keretében valósul meg, amelynek referenciaidőszaka az Európa 2020 stratégiára utal. Ez a 2014 szeptemberében jóváhagyott tervezet a különböző minisztériumi tárcák fiatalokat érintő intézkedéseire terjed ki az oktatás és képzés, a foglalkoztatás és vállalkozói szellem, a lakhatás, az egészségügy, a szabadidő és sport, a részvétel, valamint az önkéntesség, az együttélés és a társadalmi befogadás területén.⁵⁴

⁴⁸ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/croatia/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

⁴⁹ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/cyprus/overview> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

⁵⁰ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/cyprus/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

⁵¹ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/poland/55-national-strategy-to-increase-youth-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

⁵² <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/serbia/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

⁵³ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/spain/5-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

⁵⁴ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/spain/55-national-strategy-to-increase-youth-participation> (Letöltés dátuma: 2023. 03. 25.)

Felhasznált irodalom

Az Európai Bizottság Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökségének honlapja. *YouthWiki, Countries*. Letöltés dátuma: 2023. 03. 21., forrás: <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/countries>

Az Európai Unió ifjúsági stratégiája (2019–2027). Letöltés dátuma: 2023. 03. 21., forrás: http://publications.europa.eu/resource/ellar/413b5b69-70d4-11ed-9887-01aa75ed71a1.0015.02/DOC_1

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata. Letöltés dátuma: 2023. 03. 21., forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>

Oross D. (2016). A magyar fiatalok politikai részvételének változása. *Metszetek*, 5(4), 25–41. DOI 10.18392/METSZ/2016/4/2

